

אמונת חיים

גליון שבועי לתורה וחסידות שע"י מוסדות קראלי בארה"ק

גליון תקפא ♦ שנה יב

פר' וארא ♦ ב' שבט ה'תשפד

דברי אלוקים חיים מרון רבינו הגה"ק זיע"א

וידבר אלוקים אל משה ויאמר אליו אני ה'
ופירש רש"י הק' דבר אתו משפט על שהקשה לדבר ולומר למה
הרעותה לעם הזה,

והנה לפי רש"י קאי על סיום הפרשה הקודמת ששם כתוב ב'
פסוקים שאמר משה רבינו לה' דכתיב "וישב משה אל ה' ויאמר
אדוני למה הרעותה לעם הזה למה זה שלחתי, ומאז באתי אל
פרעה לדבר בשמך הרע לעם הזה והצל לא הצלת את עמך,
ולכאורה צריך להבין כפילות הלשון שאמר משה "למה הרעותה
לעם הזה, "והרע לעם הזה", "והצל לא הצלת את עמך", וגם
שמתחילה אמר "לעם הזה" ואחר כך סיים ואמר "והצל לא
הצלת את עמך" ולא אמר כבתחילה "עם הזה", ואמר עמך, ולכן
הדבר צריך ביאור וגם השינוי לשון שאמר בתחילה "למה
הרעותה" וסיים "והצל לא הצלת את עמך" וגם מה שכתב רש"י
שה' דיבר עם משה משפט, על שהקשה לדבר למה וגו', מה
הלשון "שהקשה לדבר", היה לו לומר שדיבר או שאמר וגו' וגם
צריכין להבין מה חרי האף הגדול הזה על משה עד שכתוב
במדרש שביקשה מידת הדין לפגוע במשה, ולפי שנסתכל
הקב"ה שבשביל צער ישראל דיבר כן חזר ונהג עמו במידת
הרחמים, והוא דכתיב ויאמר אליו ה' עכ"ל.

והוא תמוה הלא משה רבינו ע"ה היה מנהיג ישראל ובדין היה לו
לשאול טעם עיכוב הגאולה ולמה ומדוע יש בזה קישוי דיבור
שכתב רש"י שהקשה לדבר וכו' וגם מנין לו למשה לידע שזה לא
רצוי לדבר כך שיחרה אף ה', כי הלוא זה היה כעין תפילה לה'
שיחמול על עמו ישראל להצילם.

ונראה לומר בס"ד ומקודם נתרץ את לשון "שהקשה לדבר" על
פי מאמר חז"ל במסכת ברכות (דף ל"ד ע"ב) דאיתא שם
במשנה "אמרו עליו על ר' חנינא בן דוסא שהיה מתפלל על
החולים ואומר זה חי זה מת, אמרו לו אמרו לו מנין אתה יודע
אמר להם אם שגורה תפילתי רבי יודע אני שהוא מקובל ואם לא
יודע אני שהוא מטורף" ופירש רש"י שגורה, סדורה תפילתי בפי
במרוצה ואינו נכשל ותחינית נובעת מלבי אל ה', כל שאני חפץ
להאריך בתחנונים, ועל "שהוא מטורף" פירש רש"י שקאי על
החולה שהוא מטורף, ולשון אחר פירש רש"י שקאי על התפילה
שאם אין שגור בפיו יודע שהתפילה שהתפללו עליו, הוא
מטורפת וטרודה ממנו ואינה מקובלת עכ"ל ולפי זה אפשר לומר
שמשה רבינו אמר למה הרעותה לעם הזה, בלשון תפילה
ובקשת רחמים על ישראל, מכיון שלא היה התפילה שגור בפיו
אלא היה מוקשה מלשון מטורף כלומר שהתפילה היתה
מטורפת וטרודה וכמו שכתב רש"י בלשון אחר וכו"ל, ולכן לא
היה לו למשה להמשיך בתפילה ולומר עוד "ומאז באתי אל
פרעה וגו הרע לעם הזה והצל לא הצלת את עמך" ועל זה חרה
אף ה' מכיון שאין התפילה רצוי לפניו יתברך כתוב "שתם
תפילתי" וכמו שכתב הרמב"ם בהלכות תשובה (פ"ז) שיש מצב
שהקב"ה תורף תפילתו ומצוותיו של אדם, וכתוב גם תרבו
תפילה איננו שומע מי ביקש זאת מידכם רמוס חצרי ע"ש, ולכן
היתה חרי אף על הריבוי התפילה דמכיון שראה משה שקשה
לו הדיבור לא היה לו להמשיך בהדיבורים

דברות קודש מרון רבינו עט"ר שליט"א

וגאלתי אתכם בְּזֶרַע נְטוּיָה וּבְשִׁפְטִים גְּדִלִים (ו, י)
רואים בימינו שמצד אחד אנו במלחמה עם גויי הארץ המבקשים
לכלותינו, ומצד שני השופטים המיצר לכל דבר שבקדושה.

כידוע הקריאה מעורר הזמן, בואו ננצל הזמן המסוגל לגאולה
השלימה, כפי כתב רבינו התפארת שלמה (חלק מועדים לזאת
חנוכה) ח"ל כמ"ש ובקשו את ד' אלוקיהם ואת דוד מלכם וכו'
שקרוב לזמן הגאולה הוא שישימו בני ישראל, לבם לבקש רק על
מלכות שמים שיתגדל, וכאשר ישוּבו בני"י לבקש רק על זה אזי
תהי' הגאולה במהרה, ויהיה זה דור האחרון ממילא!

ולא שמעו אל משה מקוצר רוח ומעבודה קשה (י, ט)

מדוע עם ישראל לא היטה את אחזו לדבריו של משה?
ההסבר הפשוט אומר שכאשר מצבו של אדם בהווה קשה
מנשוא, אין דעתו פנויה לשמוע הבטחות על העתיד. כל רצונו
הוא להשתחרר מן הלחץ הפיזי והרוחני שהוא מצוי בו באותו
רגע. רק אחרי שינוח וירוח לו, תהיה לו הסבלנות לשמוע
הרצאות אידאולוגיות על העתיד הוורוד.

ופירש הרלב"ג בחלקו פסוק זה לשניים: "מקוצר רוח" - של
משה. "ומעבודה קשה" - של בני ישראל.

רלב"ג כתב שהאמירה "מקוצר רוח" מכוונת למשה, כיוון שמשה
אמר "ואנכי ערל שפתיים" - אני לא יודע לדבר אל העם
בהרחבה ובסבלנות, ולענות לשאלות שאדם שמבין לא שואל
אותן כלל. מרוב שכלתנותו, משה אינו מסוגל לרדת לפרטים
הנראים לו ברורים כל כך, וכל שאלה בדברים אלו נראית לו
מיותרת וטיפשית. על כן עונה ה' הקב"ה: "אהרון אחיך יהיה
נביאך" - הוא יהיה לך לפה; הוא יסביר את הדברים שבעיניך
נראים טיפשיים. מאוחר יותר, במשך הזמן, למד משה לרדת אל
העם ולדבר אתו ברמה השכלית של פשוטי העם. רק אז אנו
מוצאים שכתוב "וידבר משה אל העם לאמור" (המדבר לא, ג).

אמרות פהורות מרבנו ה'אור אביגדור' זיע"ע

וידבר אלקים (ו, ב)

ה'תולדות הק' מפרש את הכתוב בפרשתו "וידבר אלקים" -
מדת הדין, כי כל דבר שבעולם קשה בתחילה, אך מיד "וידבר
אליו אני ה'" - מדת הרחמים, "וארא אל אברהם" - מדת החסד
תתפשט ותיראה בכל העולמות.

כן ראינו (בפר' שמות) שמשה רבינו אוסף את כל זקני ישראל,
ומבשר להם כי פקד ה' את עמו, מיד: ויאמן העם (ד, לא) עם
ישראל מאמינים בני מאמינים הם, ללא שום פקפוק. וכפי
שנאמר (שם) במכילתא שלא נגאלו ישראל אלא בשכר האמונה,
שנאמר "וידבר העם".

כעבור זמן נראה היה כי המצב רק נהיה יותר קשה - תכבד
העבודה על האנשים. משה רבינו אינו יכול לסבול את צערם של
ישראל, הוא פונה אל הקב"ה: למה הרעותה לעם הזה? אך
הקב"ה משיבו: עתה תראה - מיד תראה שהכל מתהפך לטובה.

חילק משה בין פשוטי העם לאנשי מעלה

ועוד אפשר לומר באופן אחר דהנה ידוע שיש להתפלל גם על רשעים שיחזרו בתשובה ויתמו חטאים ולא חוטאים וכמו שאיתא בגמרא במסכת ברכות (דף י') וגם כתוב מהאריז"ל שקודם התפילה יש לאדם לקבל עליו מצות ואהבת לרעך כמוך ולומר זאת בפה מלא זה סגולה לקבלת התפילה.

ולפי זה אפשר לומר שמשה רבינו בדבריו להקב"ה אמר מתחילה למה הרעותה לעם הזה וגו' וגם אמר "הרע לעם הזה" ואח"כ אמר "והצל לא הצלת את עמך", ובזה הקשה לדבר וכאילו אמר משה לחלק בין פשוטי העם שאינם עושים כל כך רצונו של מקום ועל אלו אמר למה "הרעותה לעם הזה" ומאז ומאז בואי אל פרעה "הרע לעם הזה" כלומר שיעקר טענת משה היה למה הרע לעם, ולא אמר למה לא הציל אותם ה', ורק אח"כ אמר "והצל לא הצלת את עמך" שזה קאי על אנשי מעלה כלומר הצדיקים ועל זה דיבר ה' אתו משפט על שחילק בין פשוטי העם לאנשי מעלה, ולזה מדויק רש"י שכתב שדיבר ה' אתו משפט על שהקשה לדבר ולומר למה הרעותה לעם הזה, כלומר שחילקת בין "העם הזה" שאמרת רק "למה הרעותה" ועל אנשי מעלה אמרת "והצל לא הצלת את עמך" שהם אנשי מעלה הצדיקים שביקשת עיקר ההצלה רק על אנשים האלו הצדיקים ואנשי מעשה, ועל פשוטי העם ביקשת רק שלא יהיה הרעות ביותר ממה שהיה ולא ביקשת הצלה עליהם גם כן, זה היה החרי אף על משה רבינו ע"ה

למה הקשה משה לדבר

ובדרך רמז אפשר לומר לאיך גיסא שחרון ה' היה "למה הקשה לדבר" ולומר למה הרעות לעם הזה כלומר שה' הקפיד על משה רבינו למה אמרת זאת בקושי שהיה לך לומר זאת לו בלשון ברור בלא קושי ויהיה זאת שגור בפיך, ללמד זכות על בני, שזה רצון ה' שילמדו זכות לפניו יתברך, ומשה דיבר זאת "בקושי" ולמה חרה עליו אף ה'.

דיבור קשה להמתקת הדינים

ועל הפסוק שמתחיל בלשון וידבר אליו ה' "שדיבור" הוא מלשון קשה ומסיים ויאמר אליו ה' שהוא לשון רכה אפשר לומר שאצל משה רבינו היה דיבור ה' אף שהיה דיבור קשה היה אצלו דיבור נח ורכה ביותר, וכמו שכתוב בפסוק מוסר השם אל תמאס וכתוב גם כן בפסוק במשלי "הוכח לחכם ואהבך", כלומר שהחכם יאהב את המוכיח זה כמו אב שמוכיח את בנו מאהבתו אליו כך הרגיש משה רבינו ע"ה אף שדיבר אליו ה' דיבור קשה, מ"מ אצל משה היה דיבור רך, ולכן אפשר לומר שנמתק הדין שהיה על משה רבינו ודיבר אליו ה' בנחת מלשון ויאמר שהיא אמירה רכה.

וגם זה ידוע אצל צדיקי אמת ובפרט בתלמידי הבעש"ט שהיה להם דרך רבות פעמים להמתיק את הדין מאדם ע"י דיבור קשה ולפעמים גם כן ע"י הכאה וקללה ועל ידם נמתק הדין הקשה שהיה על האדם, זה דרך שלא נאמר לכל אדם שיעשה כך כי זה מדובר בצדיקים שכל כוונתם לשם שמים ומסרו נפשם לעשות טובה לכל יהודי באשר הוא שם.

ולזה רצה ה' יתברך להמתיק הדין על משה רבינו וגם על ישראל עמו (שנקראו עם משה כדכתיב משה עמו ודרשו חז"ל עמו של משה), ולכן הדיבור הקשה המתק כל הדינים ולכן התחיל הגאולה ממצרים ע"י משה רבינו שליח ה' ונביא ה' ואב לנביאים.

מידת הרחמים בדין

ועיין באור החיים הק' שכתב בזה הפסוק "וידבר אלוקים אל משה, ישב עליו בדין, ויאמר אליו אני ה', פירוש הגם שצריך לדון אותך, אליך אני נוהג מידת הרחמים, והא שדייק לומר: אליו אני ה', והטעם על דרך אמרם זכרונם לברכה (במס' ראש השנה ז'). למי נושא עון, למי שעובר על פשע, וידוע הוא כי משה עניו מאוד ומעביר על מידותיו יותר מכל הנבראים, ולזה נהג ה' עמו כמידה זו ונשא עונו שהיה ראוי לבוא עמו במשפט עליו, והוא אומר אני ה', ורמז למידת נושא עון, ואין כאן משפט אליו, ועוד רמז ה' סוד

אומר ה' הוא אלוקים (מלכים א, יח, לט) והוא אומר וידבר אלוקים ויאמר וגו' אני ה' זה הוא גלוי יחוד ה' אשר גילה ה' סודו אל עבדו נביא נאמן ביתו.

ונביא גם כן דברי קודשו של הרבי ר' אלימלך ז"ע בספרו הק' נועם אלימלך בכונת רש"י הק' ח"ל: וידבר אלוקים, דיבר איתו משפט על שהקשה לדבר ולומר למה הרעותה לעם הזה, וכדאיתא במדרש שהטיח דברים כלפי מעלה, ובאמת ח"ו שמשה רבינו ע"ה יטיח דברים כלפי השם יתברך, רק זה היה מחמת גודל אהבת ישראל, זה מורה על גודל אהבת הבורא יתברך שמו, והפירוש הוא כך וידבר אלוקים וכו' כלומר אף על פי שהיה ראוי לדבר אתו משפט על שהקשה לדבר וכו' אך מחמת שהיה מגודל אהבת ישראל שהיא אהבת הבורא יתברך שמו, ולכן ויאמר אליו אני ה' שהיא אמירה רכה באהבה וכו' עכ"ל.

ימי השובבי"ם

והנה בימים האלו שהם ימי השובבי"ם שהם זמן תשובה ותיקונים כפי המבואר בספרים הק' ובפרט בכתבי האריז"ל שהימים האלו מסוגלים מאוד לתשובה ולתיקון הנפש ומסוגלים מאוד להגאולה השלימה וכמ"ש וכימי צאתינו ממצרים אראינו נפלאות בגאולה העתידה שיהיה כעין גאולה הראשונה שגאל ה' את ישראל ממצרים ע"י נביא ה' משה רעיא מהימנא קדישא, ומובא האור החיים הק' שמשה בעצמו יהיה המשיח וגואל הראשון הוא גואל האחרון, ואנו צריכים להתחזק בימים אלו בלימוד התורה בקדושה ובתיקון המידות ובאהבת ישראל ובפרט באהבת חברים ורעים המקושרים יחד והעביר על מידותינו ולהיות נשא עון וכמ"ש באוה"ח הק' כנ"ל ואהבת ישראל שהוא אהבת הבורא כמ"ש הנועם אלימלך הנ"ל ובזכות זה מכה בימים האלו להגאל ברחמים גדולים ובחסדים מגולים ע"י משיח צדקינו אמן

היכלולא דיצדיקייא

הרה"ק שמחה בונים מווארקא - אוטצבצק ז"ע
נלב"ע ב' שבט

הרה"ק רבי שמחה בונים מווארקא ז"ע (המכונה 'רבי בונים מאוטובצק'), מגדולי אדמורי" פולין הטמון בסמוך באותה חלקה קדושה.

הרה"ק רבי בונים נולד בשנת תרי"א בעיר וורקא שבפולין לאביו הרה"ק רבי מנדל מווארקא (הצדיק השותק) ז"ע ונקרא על שם הרה"ק הרבי רבי בונים מפשיסחא. בט"ו סיון תרכ"ח בהיותו בן שבע עשרה שנים בלבד, נסתלק אביו כשמאות מחסידיו נוהרים אחר רבי בונים.

רבי בונים חפץ בהסכמת זקן אדמורי" הדור רבי יעקב אריה מרדזימין, בבואו אליו עמד בתוך השורה לקבלת שלום. הרבי הכירו ואמר "את סבך הכרנו, מאביך שמענו, והיום מה?", השיב האברך: "אברהם אבינו חפר בארות, יצחק בנו גם חפר, אך יעקב לא חפר מאחר שאבותיו חפרו בארות מים חיים, יכול היה הנכד בקלות לגשת אל המעיין", הושיט הרבי את ידיו ואמר: "שלום עליכם וורקער רבי".

כעבור כמה שנים עבר לקורטשוב כשקהל חסידיו הולך וגדל, אף שכל מעשיו היו בחומרות מופלגות ובפרישות גדולה.

בט"ז אדר תרס"ו עלה ארצה בשנית על מנת להשתקע, והתארח בבית ידידו הרה"ק דוד צבי שלמה מלעלוב. בחורף תרס"ז עבר לטבריה ולאחר מספר שבועות ביום חמישי ב' שבט חש חולשה רבה, וכאשר סיים אמירת שיר של יום באמירת "ומצור דבש אשביעך" הסיר את התפילין מראשו וביקש כוס חלב, לאחר ששטף פיו 12 פעמים (כמנהגו לאחר שאכל בשר באותם 24 שעות) בירך שהכל, ויצאה נשמתו בקדושה וטהרה. ונטמן בבית החיים העתיק בטבריה. זכותו תגן עלינו.

כְּפִינִי חַיִּים

ולא שמעו אל משה מקצר רוח ומעבודה קשה... הן בני ישראל לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה ואני ערל שפתיים (ו, ט - יב)

מפני מה לא שמעו בני ישראל אל משה, הסיבה האמיתית היא: מקוצר רוח ומעבודה קשה. אם כן מדוע הקיש משה מכך שגם פרעה לא ישמע בקולו, הרי פרעה איננו קשור לסיבה זו? אלא נראה שמשה רבנו תלה את האשמה בעצמו, וסבר שבני ישראל לא שמעו אליו מפני שהוא ערל שפתיים, לכן משה רבנו חשש שגם פרעה לא ישמע אותו מאותה סיבה.

(שפת אמת)

וידעתם כי אני ה' אלוקים אם היה אדם יודע את האמת שהכל מהש"ת לא היו מסתירין לו כלל, וכל ההסתור כדי שלא ידמה שממנו הוא.

(חידושי הרי"ם)

בזאת תדע כי אני ה' נ"ל דידוע דאם האדם חוטא ח"ו, אזי נעשה מסך המבדיל בינו לבין אביו שבשמים, וממילא תש אצלו כוח האמונה, אבל אם האדם שב אל לבו לשוב בתשובה שלימה לפני אדון הכל, אז סר ממנו המסוה שהיה על עיניו, ובא יבוא לידי אמונה שלימה לראות גבורת ה', ואין זאת אלא תשובה, וזה שאמר הכתוב, בזאת פל ע"י תשובה, תדע כי אני ה' תוכל לבוא לידי אמונה שלימה

(באר מנחם)

ויאמר משה לפרעה התפאר עלי וכו' הדנה אומות העולם בראותם איזה סיבה הבא עליהם טוב או לרעה, הם תולים בע"ז שלהם, אבל אין להם חשקות יותר לפארה ולשבחה מחמת הסיבה הזאת, ולא כן עם הקדוש העובדים את הקל חי יקום מכירים נפלאותיו ומשבחים ומפארים אותו ע"י פעולותיו, וזה שאמר משה רבנו לפרעה התפאר וכו' למען תדע וכו' כלומר בזאת תדע כי אין כה' אלוקיני, שכאשר תתלה בו הפעולה, ישא לך לפארו בהסיבה הזאת וק"ל

(נועם אלימלך)

תנו לכם מופת דהארז"ל כתב דצריך כל אדם להאמין שדיבור שלו עושה נחת רוח לבוראו, ופועל פעולות טובות לישראל וכשמאמין צריך לשמור דיבורו מכל שטות והבל, רק ללמד זכות על ישראל, וכשעושה זאת הקב"ה עושה מה שצריך לו על ידי הדיבור, וזה מה שאמר תנו לכם מופת, שאתם יכולים לפעול ע"י דיבורכם, ובכן ואמרת אל אהרן קח את מטך והשלך לפני פרעה וכו', שיש להם כח לעשות ממטה תנין ומתנין מטה ע"י הדיבור

(קדושת לוי)

ונתתי אותה לכם מורשה אני ה' ר"ת אלם, עפי"מ דאחז"ל מ"ד האמנם אלם צדק תדברון, מה אומנתו של אדם בעוה"ז, יעשה עצמו כאלם, ולכאורה תמוה דאומנתו של אדם בעוה"ז להשלים עצמו בלימוד התורה ובעסק המצות, הכוונה א"א להשיג שלימות אומנות זה כי אם במי שמיים עצמו כאלם, והיינו דרמו קרא ונתתי אותה לכם מורשה דלזה צריך שיעשה עצמו כאלם ע"ד מה אומנתו של אדם בעוה"ז וזה ר"ת אל"ם.

(ערוגות הבושם)

חודש שבט מסוגל ללימוד התורה

דורשי רשומות אמרו כי שב"ט הוא ר"ת ש'מרם ב'רכם ט'הרם, ונראה לבאר הענין עפ"י הידוע כי חודש שבט מסוגל ללימוד התורה, מפני שבו התחיל משה רבינו לבאר את התורה לבני ישראל, כדכתיב (דברים א' ג'-ה') ויהי בארבעים שנה בעשתי עשר חודש באחד לחודש - הואיל משה באר את התורה הזאת. וזהו רמז כי בחודש שבט אפשר לזכות גם אל הבחינה של שמרם דהיינו תורתם משתמרת וגם אל הבחינה של ברכם והיינו שתורתם מתברכת אבל כל זה הוא בתנאי של טהרם והיינו לימוד התורה בקדושה ובטהרה.

(חוקי חיים)

עובדות חיים

וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל אשר מצרים מעבידים אותם ואזכור את בריתי (ו, ה)

מסופר שפעם אחת נכנס לחדרו של החתם סופר ז"ע, אחד מגדולי הסוחרים ובפיו בקשה, כפי הידוע לרב סוחר גדול אני, אולם כעת נקלעו - עסקי לצרות, ומבקש אני ממעלת כבוד הרב שיברך אותי ובחכמתו הרבה יתן לי עצה איך לצאת מן המיצר. אכן, ידוע לי מצבך הקשה, אולם עוד יודע אני, שאח"כ עני ואביון וצריך הוא עזרה בפרנסתו, ואילו אתה מתעלם מלהושיט לו עזרה. יסלח לי כבוד הרב - מלמל העשיר במבוכה - אבל כרגע עסקי אינם מרשים לי לעזור, אולם אם אצא מן המיצר, בוודאי שאעזור לו. אמר לו הרב - בפרשת השבוע - אומר הקב"ה: וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל, מה הפירוש המלה "וגם" וכי מי עוד שמע את נאקתם? אלא, בשעה שבני ישראל נאנקו ונאנחו תחת עול מצרים, שמע כל אחד מהם גם את אנחת אחיו... למרות השעבוד, השתדל כל אחד להקל מעל סבלו של רעהו בכל יכולתו, ובשכר שמיעה זו שמע גם הקב"ה את אנחתם והושיעם... עזור גם אתה לאחרים למרות מצבך הלא טוב - ובוודאי יושיעך ה' מכל צרותיך!

הוא אהרן ומשה הוא משה ואהרן (ו' - כ"ו - כ"ז)

פירש"י, "יש מקומות שמקדים אהרן למשה ויש מקומות שמקדים משה לאהרן לומר לך ששקולים כאחד". מסופר: פעם שאלו תלמידיו את ה"חזוה" הקדוש מלובלין זיע"א, איך יתכן הדבר שיהיו שני בני אדם שקולים ושווים בכל ממש? הלא אמרו, "כשם שאין פרצופיהן שוין כך אין דעותיהן שוות"? השיב להם ה"חזוה", במה דברים אמורים כשבני אדם מחזיקים עצמם ל"יש", דעתו דעה, ממילא אינה יכולה להשתוות עם דעה אחרת, ואילו משה רבנו ואהרן הכהן, אמרו שניהם יחד "ונחננו מה", שניהם לא תפסו מקום ובעיני עצמם היו חשובים פחות מעפר ואפר, לכן יכולים להיות שקולים ושווים בדעתם ממש.

וידעו מצרים כי אני ה' בנטי את ידי על מצרים שמות (ז' - ה') מסופר: פעם שמעו את הגה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א, בעת שקרא את פרשת יציאת מצרים, כיצד הוא מפרש לעצמו כל מכה ומכה בשפתו המדוברת, מתאר אותה לפניו בכל פרטיה. ומביע הנאה וקורת רוח, כאילו היא מתרחשת כעת לפניו והוא רואה אותה בעיניו. בעיקר עמדו חיים לנגד עיניו, סיפורי התורה בפרשת בראשית. והיה רגיל לומר, כל מי שמרגיש רפיון באמונה שילמד ספר בראשית.

ויחזק לב פרעה ולא שמע אליהם (ז' - י"ג)

הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאמרנא זיע"א התפרסם בדורו כאיש קדוש ובעל מופתים. פעם התגב לחצרו משכיל אחד שהתחפש לחסיד, כדי לבחון מקרוב את מופתיו של הרבי. לאחר ששהה שם איזה זמן, יצא המשכיל ואמר שלא ראה שום מופת. ואף פירסם זאת באחד העיתונים. כשהראו לרבי את העיתון, אמר, אין פלא בדבר. התורה מעידה על בני ישראל "ויעש האותות לעיני העם ויאמן העם (ד' - ל' - ל"ד) ואילו פרעה ראה אותם האותות ונשאר בשלו "ויחזק לב פרעה ולא שמע אליהם" ללמדך שהכל לפי הרואה.

ויצעק משה אל ה' על דבר הצפרדעים (ח' - ח')

הגאון רבי אברהם ברוידה מטרנופול זיע"א נזדמן פעם אחת לפונדק שבו התאכסנה חבורת ערבית החלו ה'משכילים' להתהולל 'משכילים'. בהגיע שעת תפילת בקולי-קולות, כדי להפריע לרב בתפילתו. בתגובה התחיל הרב להתפלל בצעקות עד שקולו הדהד בכל הפונדק. לאחר התפילה שאלו ה'משכילים' את הרב מדוע התפלל בצעקות רמות כל-כך. השיב רבי אברהם: "התורה מספרת שמשה רבנו התפלל להפסקת המכות על מצרים. תפילתו מוזכרת בלשון 'ויעתר', אחת, במכת צפרדע, נאמר 'ויצעק ויפרוש כפיו' וכדומה. אולם פעם משה'. מדוע צעק? אלא שכאשר רבבות אלפי צפרדעים מקרקרות בקולי-קולות, אין למשה ברירה אלא לצעוק, כדי שיוכל לשמוע את מה שהוא מוציא מפיו..."

הליכות חיים

יבדילו הנשים בעצמן. שאם היו רק אומרים שאסור להן להבדיל, היו שוכחים זה הדין, לזאת הוסיפו איסור שתיית היין, אח"כ הוסיפו גם פחדא דדיקנא, בכך יצייתו הנשים ולא יבדילו על הכוס. והגאון רבי יצחק רצאבי שליט"א ענה במענה לשאלה שמצד הדין אין איסור. על פי הקבלה, על פי הסוד, וזה גם מובא ע"י מההרי"ץ בעץ חיים, נשים נוהגות לא לשתות. יש בזה ענין עמוק ע"פ הקבלה, בגלל שחווה רצתה להיבדל מאדה"ר, נשים חייבות בהבדלה כשם שחייבות בקידוש. בעל הבית יעקב כתב על פי סוד גדול, שלא ליתן לנשים מכוס של ההבדלה, עי"ש ועיין של"ה. לכן נהגו לא לתת להן.

כן ראיתי מובא שתלמיד "תרומת הדשן" העיד על רבו שכן נתן לנשים לשתות מין הבדלה.

והנה בספר לקוטי תורה להרה"ק רבי מרדכי מטשערנאביל זי"ע כתב דבר נורא שהיה מזהיר שלא לשתות מכוס יין ההבדלה ממה שהבדיל עליה איש אחר, כי מזה בא השנאה ח"ו איש על רעהו. וכ"כ בדברי הרה"ק ר' יחזקאל משינאווא זצ"ל, שהדבר עלול להביא מריבה בבית. וממילא כל מי שיש לו בעיות בענייני שלום בבית, כדאי למנוע לתת לכל המסובים.

וכד דכירנא שאמו"ר זי"ע אבד"ק קראלי ב' שלחן משה, היה מזהיר ששתיית הנשים מין ההבדלה שהבדיל בה אחר, גורם לבעיות בשלום בית, וכן שתית הילדים מין הבדלה, גורם להם שיהיו בעלי חוצפא יסגי.

ומענין שב'ארחות רבינו' על מרן הסטייפלר זצוק"ל מסופר: שאמר שלא ייתן לשום נכד לשתות את היין, רק ישתה בעצמו. ואף שקשה לו, יטביל מזונות ביין וישתה.

בעניין שתיית נשים מכוס הבדלה, מרן הסטייפלר זצ"ל היה מחזיר את הנשאר בכוס הבדלה לבקבוק היין, זאת לאחר ששפך מעט מהבקבוק לכוס כנהוג כדי שלא יהא פגום.

כששאלו אותו "הלא נשים לא שותות מכוס הבדלה, והרי על היין שבבקבוק מקדשים וישתו", ענה לו: "הנשים אומרות שאם שותות מכוס הבדלה יגדל זקן".

אמרתי לו "הרי בשל"ה הקדוש כתב שנשים לא ישתו", ענה לי "אפשר שאין כוונתו לאיסור, ועוד שזה מתבטל ברוב הבקבוק". ועל אף ששיחתנו היתה לפני ששפך לבקבוק, אעפ"כ שפך את היין שנשתייר בכוס בחזרה לבקבוק, ולא הקפיד.

ומספר עוד (בעמח"ס הנ"ל) שאח"כ לאחר זמן ראה, שגם מהיין שנשפך לצלחת, ושבתוכו מכבים את נר ההבדלה, שפכו לשי"רים שבכוס, ואת הכל שפך מרן לבקבוק.

הרי נמצא שיש מנהג לכאן ולכאן, וכל לבבות דורש השם. המצפה להרמת כבוד השבת

הק' יוסף מוזס

בהגה"ק מקראלי זצלה"ה

אבד"ק קראלי

לכבוד
הרה"ג גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א
מו"צ בקהילתינו הק'
ומח"ס גם אני אודך ופרדס יוסף החדש ועו"ס

בענין האם נשים טועמות מין הבדלה

אחדשה"ט

קיבלתי את הספר הנפלא "פרדס יוסף החדש" שהוצאתם לאור בעניני קידוש והבדלה.

בעיוני בספר ראיתי מה שהבאתם במדור עניני הבדלה לנשים. ובו גם המאמר מידידי הגאון רבי אברהם שלמה כ"ץ שליט"א שמבאר באופן נפלא ויקר, ורציני להוסיף על דבריו כדלהלן:

הנה כמה אנשים שאלו את מרן הגר"ח קנייבסקי זצ"ל מהיכן המקור שכל מי ששותה יין הבדלה יצמח לו זקן. והשיב עי' תשובת הרשב"א שכל מה שהנשים הזקנות אומרות אין מבטלין דבריהן, וכך הוא באמת.

ואע"פ שהערוך השלחן זלזל בזה, המשנה ברורה, הסכים לזה שלא ישתו הנשים הבדלה. ובסקל"ד כתב על דברי הרמ"א שלא יבדילו לעצמן רק ישמעו מאנשים, והקשה איך תבדיל בעצמה והלא אינה יכולה לשתות הכוס. ותיירץ שכונת המג"א רק בעל כרחו כשאין לה שום ברירה ולא מצאה איש שתבדיל, אזי אין ברירה ותשתה מין הבדלה, ואם יצמח זקן, תגלחו שהרי לא הופקדו על גילוח זקן.

ולהבין פנימיות הדברים מבואר בשל"ה הק' בשם תולעת יעקב כי בחטא עץ הדעת שנגרם ע"י חוה, נתערב העולם טוב ורע ומזה נמשך ענין דם נדות וכו', לפני החטא היה הטוב בפני עצמו והרע בפני עצמו, ולא היה צורך להבדיל בין הקודש ובין החול, כי היו הדברים נבדלים בפני עצמן.

ולכבוד שבת קודש ביטל הקב"ה את פגם עץ הדעת, כל הגזרה נדחתה למוצ"ש, ואדה"ר זכה לאור הגנוז כקודם החטא. רק לאחר מוצ"ש התחיל החושך ונגנז האור לצדיקים לעתיד לבא. נמצא שמתחילת מוצ"ש התחיל ענין תערובת טוב ורע. וכיון שחווה סחטה ענבים ונתנה לו ונתעורר האדם לשוב בתשובה במוצ"ש, לכן יכול האדם לקחת כוס יין ולהבדיל בין הקודש ובין החול לשוב בתשובה על החטא, משא"כ הנשים שהם גרמו לזה החטא, שחווה סחטה ענבים, וכבתה נרו של עולם, בוודאי אין להם לשתות מכוס הבדלה.

ובספר בגדי ישע על או"ח הביא מדברי המקובלים דמכיון שבמוצ"ש הותרו ל"ט מלאכות שנאסרו בשבת, והרי כל ענין ל"ט מלאכות הוא ממה שנתקלל אדה"ר ל"ט קללות לסיבת החטא, ממילא אין לאשה לקחת מהכוס שמתיר את הל"ט מלאכות שנגרמו על ידה.

ובספר לקוטי חבר בן חיים כתוב בשם החת"ס שטעם שאסרו לנשים לשתות יין, הוא עצה פשוטה שינהגו כדברי הרמ"א שלא

לעילוי נשמת
הרב אברהם יהושע העשיל ע"ה
בהרה"צ דב בעריש משה שליט"א
נלב"ע כה טבת ה'תשפ"ד
ת. נ. צ. ב. ה.

לזכר עולם יהיה צדיק
אדונינו מורינו ורבינו
הגה"ק **יצחק צבי משה** זצ"ל
ברא כרעא דאבואה
אדמו"ר אביגדור מוזס זצ"ל
מקראלי
נלב"ע ד' טבת תשעט
זכותו יגן עלינו ועכ"א
ת. נ. צ. ב. ה.

לעילוי נשמת
הרבנית **רייזל ראטה** ע"ה
בת הרב שמואל אהרן ז"ל
נלב"ע י"ז טבת ה'תשפ"ג
ת. נ. צ. ב. ה.

לעילוי נשמת
הר"ר **מאיר וינר** ז"ל
בהר"ר יוחנן הי"ו
נלב"ע כו טבת ה'תשפ"ד
ת. נ. צ. ב. ה.

לעילוי נשמת
הגה"צ **משה וועבר** זצוק"ל
בהרה"צ מרדכי זצ"ל
נלבע יב כסלו תשפא
ת. נ. צ. ב. ה.

לזכר עולם יהיה צדיק
הרה"ק **שמחה בונים** זצוק"ל
בן הרה"ק מרדכי מנחם מנדיל זי"ע
מווארק - אוטצוואק
נלב"ע ב שבט תרסז
ת. נ. צ. ב. ה.

לעילוי נשמת
הנה"ח **נפתלי ססלר** ז"ל
בן הר"ר שלמה ז"ל
נלב"ע כח טבת ה'תשפ"ד
ת. נ. צ. ב. ה.

לזכר עולם יהיה צדיק
הרה"ק **משולם זוסיא** זי"ע
בן מו"ה אליעזר ליפמן ז"ל
מאנפולי
יוד"ג שבט
ת. נ. צ. ב. ה.